

2.2.2. Lovfæstelse af målsætningen for den fremtidige dommerrekruttering

Domstolsudvalget har på baggrund af den almindelige enighed i udvalget om en bredere dommerrekruttering overvejet, om målsætningen om en bredere rekruttering bør lovfæstes.

Et flertal i udvalget (12 medlemmer) finder, at målsætningen er så væsentlig, at den bør finde udtryk i en lovbestemmelse. Flertallet bemærker i den forbindelse, at der tidligere har været bestræbelser på at rekruttere personer til domstolene fra andre kredse end de traditionelle, uden at det har haft nogen afgørende virkning. Der er derfor efter flertallets opfattelse behov for et stærkere signal, hvilket en lovbestemmelse ville give. En lovbestemmelse vil forpligte de indstillende og afgørende myndigheder til i forbindelse med udpegningen af dommere at tage hensyn til den ønskede bredde i rekrutteringen.

I den forbindelse bemærker flertallet videre, at der ved besættelsen af dommerstillinger naturligvis altid bør være tale om en bedømmelse af den enkelte ansøgers samlede kvalifikationer til at bestride en given dommerstilling. Er der eksempelvis tale om en dommerstilling, der indebærer et administrativt ansvar, bør det indgå, om en ansøger har administrativ erfaring.

Et mindretal (4 medlemmer) tiltræder flertallets ønske om en bredere rekruttering, men mener, at dette mål vil kunne nås gennem den af udvalget foreslåede ændrede udnævnelsesprocedure, jf. pkt. 3 nedenfor. Mindretallet finder det uheldigt på forhånd at binde det nye dommerudnævnelsesråd ved en materiel lovregel som den af flertallet foreslåede.

Der er enighed i Domstolsudvalget om, at der ikke er grundlag for at foreslå en bestemmelse, hvorefter der indføres et lovbestemt krav om, at dommere forud for deres ansættelse skal have virket som advokat eller i en anden af Justitsministeriet og anklagemyndigheden uafhængig hovedstilling i mindst 5 år. Et sådant lovbestemt krav om bestemt forudgående beskæftigelse vil efter udvalgets opfattelse virke for stift og vil efter omstændighederne kunne blokere for ansættelse af den ansøger, som efter en samlet vurdering må anses for den bedst kvalificerede. Udvalget lægger herved endvidere vægt på, at det dommerudnævnelsesråd, som udvalget foreslår oprettet, jf. pkt. 3 nedenfor, ikke i sin virksomhed bør være bundet af lovbestemte krav af denne karakter.

Domstolsudvalget foreslår herudover, at de nugældende bestemmelser i retsplejelovens § 43, stk. 1, 3 og 4, der opstiller forskellige formelle krav til forudgående beskæftigelse for at kunne blive udnævnt til landsdommer og højesteretsdommer, ophæves. Selv om de nævnte bestemmelser kun angiver, at

landsdommere og højesteretsdommere i reglen skal have beklædt bestemte stillinger, og der derfor kan gøres undtagelse fra reglerne, bør de efter udvalgets opfattelse i konsekvens af forslaget om en bredere rekruttering ophæves.

Om udvalgets overvejelser om lovfæstelse af målsætningen om en bredere rekruttering henvises i øvrigt til betænkningen side 183-185.

2.2.3. Blandt hvilke jurister vil dommere kunne rekrutteres, og hvilken udnævnelsesalder og kønsfordeling bør tilstræbes?

Udvalget anser det ikke for muligt at foretage en udtømmende opgørelse af, hvilke typer beskæftigelse der vil kunne kvalificere til dommeransættelse. Som eksempler på kvalificerende beskæftigelse nævner udvalget bl.a. ansættelse som dommerfuldmægtig og retsassessor, beskæftigelse som advokat/advokatfuldmægtig, ansættelse i Justitsministeriet eller andre dele af centraladministrationen, beskæftigelse ved anklagemyndigheden, ansættelse ved internationale organer (bl.a. EF-domstolen og menneskerettighedsorganerne), universitetsansættelse, ansættelse i den kommunale sektor, ansættelse i private virksomheders og organisationers juridiske afdelinger, beskæftigelse med større projektarbejder og sekretæropgaver for udvalg, ansættelse ved statsamter, ansættelse i Folketingets administration og hos Folketingets Ombudsmand.

Udvalget udtaler i øvrigt, at danske dommere skal være generalister, og der er derfor behov for, at en betydelig del af dommerstillingerne besættes med personer, der i kraft af deres ansættelse har et bredt kendskab til forskellige juridiske områder. For nogle af de professioner, som er nævnt ovenfor, gælder, at de kan være ret specialiserede. Udvalget anser dog ikke dette forhold for en afgørende hindring, idet den landsretstjeneste, som udvalget foreslår som en forudsætning for at blive dommer, vil give et godt grundlag for at bedømme sådanne kandidaters generelle kvalifikationer.

Udnævnelsesalderen til dommerstillinger i byretterne har igennem en årrække ligget omkring 40 år, tilsvarende ved Vestre Landsret, i almindelighed noget højere ved Østre Landsret og omkring 50 år til Højesteret. Domstolsudvalget finder ikke grundlag for at anbefale, at udnævnelsesalderen ændres. De meget begrænsede muligheder for at afskedige dommere gør det efter udvalget opfattelse påkrævet, at første udnævnelse sker på et tidspunkt, hvor ansøgeren gennem en længere årrække har demonstreret sine faglige kvalifikationer, ligesom det er udvalgets opfattelse, at det i sig selv er en fordel, at dommere